

**Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЧЕРНИШ ВІКТОРІЯ ФЕДОРІВНА

УДК 657:658.62

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Вікторія ЧЕРНИШ

Науковий керівник
Гайдучок Тетяна Станіславівна
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2021

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Лариса СУЛІМЕНКО _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту № ____ від 05 грудня 2021 року

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Юлія МОРОЗ _____
(підпис)

«__» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) ЧЕРНИШ Вікторія Федорівна захистив(ла) кваліфікаційну роботу
з оцінкою за шкалою _____ ECTS, сума балів _____ за
національною шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис)

Ганна МАЙДУДА
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Черниш В. Ф. Облік та контроль наявності та реалізації товарів. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

У кваліфікаційній роботі проведено теоретичне обґрунтування й розроблено практичні рекомендації щодо формування інформаційних ресурсів забезпечення процесу управління наявністю і реалізацію товарів торговельними підприємствами.

Досягнення поставленої мети спрягло розв'язанню таких задач, як розглянуто економічний зміст товарів як об'єкта обліку і управління; досліджено процес здійснення класифікації товарів за різними класифікаційними ознаками; обґрунтовано завдання та роль системи обліку і контролю наявності та реалізації товарів на підприємстві; ознайомлено з обліковим процесом щодо наявності та реалізації товарів та виявлено шляхи його покращення; досліджено систему та інструменти здійснення внутрішнього контролю товарів торговельного підприємства; розроблено інноваційний проект побудови облікової системи і здійснення контролю операцій з товарами в торговельних підприємствах.

Обґрунтовано, що при формуванні облікової системи, яка б задовольняла інформаційні потреби стейкхолдерів щодо ефективного управління наявністю і реалізацією товарів, необхідним є врахування особливостей комерційної діяльності торговельних підприємств та відповідні організаційні умови облікового процесу.

Ключові слова: товари, бухгалтерський облік, контроль, система управління, торгова націнка.

ABSTRACT

Chernysh V. F. Accounting and control of availability and sale of goods. – Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 071 – Accounting and Taxation. – Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

The qualifications of the work provide a theoretical justification and developed practical recommendations for the formation of information resources to ensure the process of managing the availability and sale of goods by commercial enterprises.

Achieving this goal led to the solution of such problems as the economic content of goods as an object of accounting and management; the process of classification of goods according to different classification features is investigated; the tasks and role of the system of accounting and control of availability and sale of goods at the enterprise are substantiated; acquainted with the accounting process for the availability and sale of goods and identified ways to improve it; the system and tools of internal control of goods of a commercial enterprise are studied; developed an innovative project to build an accounting system and control transactions with goods in commercial enterprises enterprises.

It is substantiated that when forming an accounting system that would meet the information needs of stakeholders for effective management of availability and sale of goods, it is necessary to take into account the peculiarities of commercial activities of commercial enterprises and appropriate organizational conditions of the accounting process.

Key words: goods, accounting, control, management system, trade margin.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ НАЯВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ	8
1.1. Економічний зміст товарів як об'єкта обліку та управління	8
1.2. Організація обліку та контролю наявності та реалізації продукції	12
1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності торговельного підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ	22
2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю наявності та реалізації товарів	22
2.2. Облік наявності та реалізації товарів	24
2.3. Система та інструменти контролю наявності та реалізації товарів	29
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35
ДОДАТКИ	38
Інноваційний проект організації обліку і контролю наявності та реалізації товарів	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Торговельна діяльність підприємств займає чільне місце серед галузей національної економіки. Вона в свою чергу формує ключові економічні показники; в межах купівельної спроможності населення, свідчить про його добробут.

В нинішніх умовах відбувається розширення масштабів реалізації товарів, постійне зростання кількості суб'єктів господарювання на ринку тощо.

Таким чином, особливої уваги потребують питання управління і раціональної організації бухгалтерського обліку, контролю наявності, руху і реалізації товарів торговельними підприємствами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку наявності та реалізації товарів є предметом пильної уваги вчених-економістів. Дослідженням проблемних питань обліку товарів займалися такі вчені – В. Ю. Гордополов, С. В. Бардаш, О. В. Фоміна, Т. В. Давидюк, І. В. Жиглей, Бурлан С. А., Дроздова О. Г. та інші. Вчені досліджували питання пов'язані з нормативно-правовим регулюванням обліку товарів, контролю та аналізу товарних операцій тощо. Але недостатньо є досліджень, в яких піднімалось би питання визначення економічної сутності та класифікації товарів для ідентифікації як об'єкта обліку, контролю й оподаткування.

Недостатня розробленість наукової теми та потреба в удосконаленні системи організації обліку, контролю та оподаткування наявності та реалізації товарів обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, її теоретичне і практичне спрямування.

Постановка завдання. *Метою кваліфікаційної роботи* є теоретичне обґрунтування концептуальних основ і розроблення інноваційної частини, спрямованої на покращення організації обліку й контролю наявності а реалізації товарів як складової підвищення процесу управління торговельними підприємствами.

У відповідності до поставленої мети у процесі дослідження вирішувалися наступні *завдання*:

- розглянути економічний зміст товарів як об'єкта обліку і управління;
- дослідити процес здійснення класифікації товарів за різними класифікаційними ознаками;
- обґрунтувати завдання та роль системи обліку і контролю наявності та реалізації товарів на підприємстві;
- ознайомитись з обліковим процесом щодо наявності та реалізації товарів та виявити шляхи його покращення;
- дослідити систему та інструменти здійснення внутрішнього контролю товарів торговельного підприємства;
- розробити інноваційний проект побудови облікової системи і здійснення контролю операцій з товарами в торговельних підприємствах підприємствах.

Об'єкт дослідження – є система обліку й контролю наявності та реалізації товарів в умовах функціонування ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР».

Предмет дослідження – методичні основи бухгалтерського обліку, контролю та оподаткування товарів.

Методи дослідження. Проведення наукового дослідження щодо формування інформаційного забезпечення процесу управління товарами здійснювалося із застосуванням діалектичного метод; поєднання індукції, дедукції, аналізу й синтезу; групування і порівняння отриманих результатів; метод конкретизації.

Інформаційною базою дослідження послужили законодавчі акти; постанови Верховної Ради України і Кабінету Міністрів; міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності; наукові праці вчених-економістів з питань досліджуваної проблематики; звітні дані торговельного підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження, викладені у кваліфікаційній роботі, мають практичне застосування. Запропоновані шляхи покращення системи обліку і контролю наявності та реалізації товарів в умовах формування ефективної системи управління складатимуть обґрунтоване підґрунтя управління ними.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ НАЯВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічний зміст товарів як об'єкта обліку та управління

Товари складають значну частку оборотних активів торговельних підприємств. Торговельні підприємства, які утворюють сферу торгівлі, є сполучною ланкою між виробником та споживачем товарів. Розвиток торгівлі, і торговельних підприємств, зокрема, є важливою передумовою ефективного функціонування економіки держави в цілому.

Як відомо, торговельна діяльність – галузь національної економіки, що потребує дієвого механізму нормативно-законодавчого регулювання. Рівень розвитку торгівлі характеризує обсяг і структуру споживання в країні. Важливе значення торгівлі в тому, що вона сприяє особистій матеріальній зацікавленості людей у підвищенні продуктивності праці, в збільшенні виробництва, в більш повному задоволенні потреб [1].

Виходячи із економічної суті та призначення торгівлі, можна визначити основні функції торгівлі (рис. 1.1).

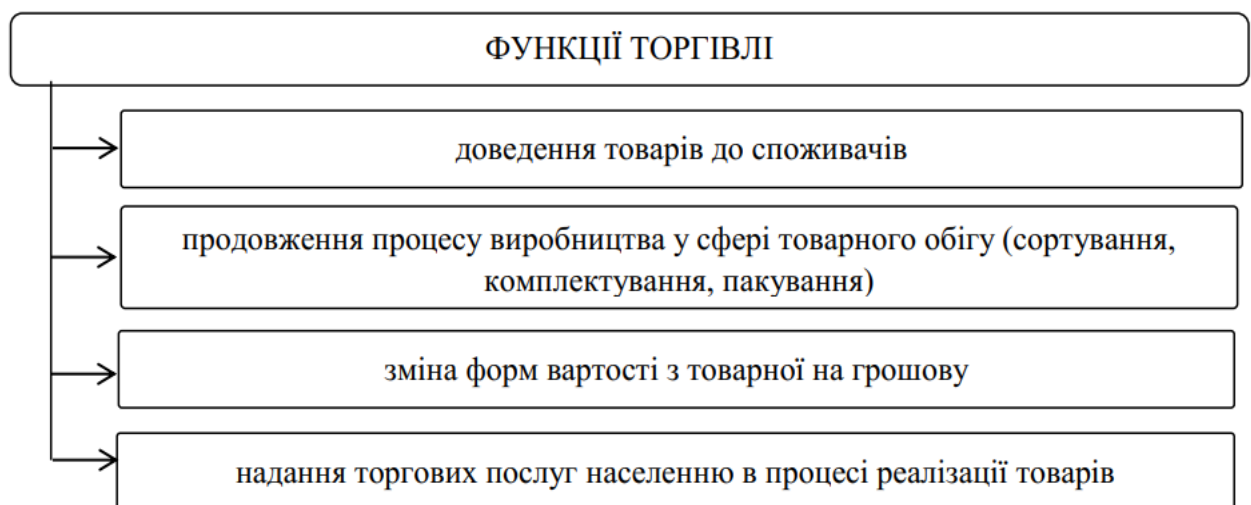

Рис. 1.1 Функції торгівлі [1]

У зарубіжній економічній літературі поняття «товар» має декілька тлумачень. Наприклад, американські економісти Г. Слоуен і А. Цюргер дають такі визначення:

- *commodity* (з англ. – предмет, товар) – будь-який предмет комерції або торгівлі;
- *economic good* (економічний товар) – усе зовнішнє стосовно людини, що має властивість корисності;
- *free good* (вільний товар) – усе зовнішнє стосовно людини або те, що має властивість корисності [19, с. 66].

Товар, як стверджують, вітчизняні науковці [32], – «це складне поняття, що включає в себе сукупність значної кількості властивостей, головними з яких є споживчі властивості».

Зважаючи, який це товар, його варто розглядати за таким рівнями (рис. 1.2):

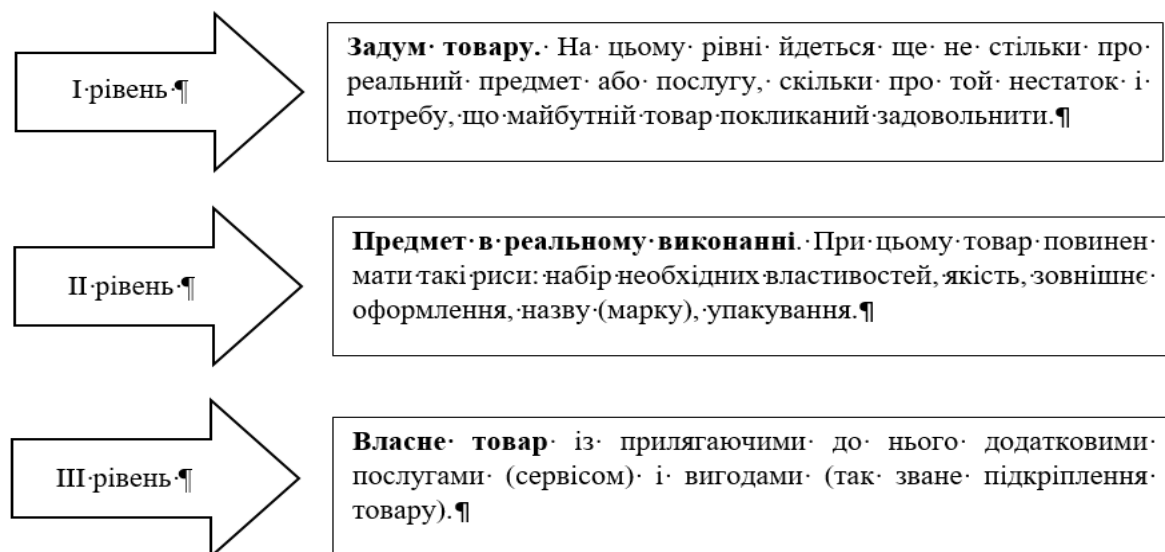

Рис. 1.2. Рівні, що визначають термін «товар» [32]

Рациональна організація торговельних процесів та організація ведення бухгалтерського обліку і контролю товарів не є можливим без класифікації товарів. Як зауважують вчені-економісти [31], «класифікація дає можливість упорядкувати термінологію; полегшити облік попиту; вивчити споживчі властивості та асортимент товарів; удосконалити облік товарів і звітність у торговельній діяльності».

Класифікація товарів повинна відповідати цілому ряду вимог (рис. 1.3)

забезпечення повноти охоплення всіх видів продукції, що виробляються.

гнучкість, суть якої полягає в можливості включення нових найменувань товарів, не порушуючи загальної системи класифікації, із врахуванням можливих в майбутньому змін у номенклатурі та асортименті товарів.

сприяння всебічному дослідженню властивостей товарів як споживчої цінності.

сприяння принципам кодування товарів і утворенню короткого шифру товару.

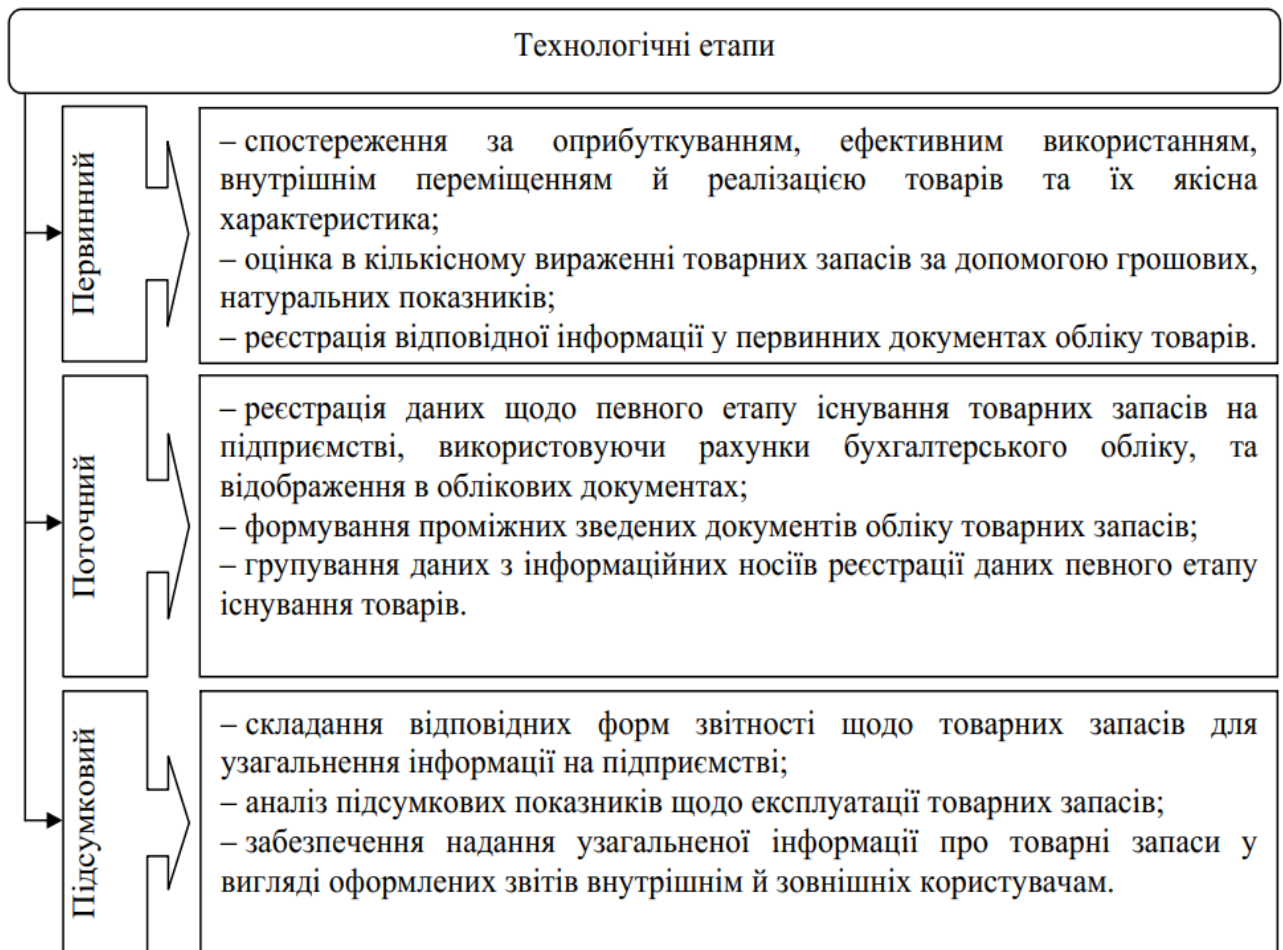
Рис. 1.3. Вимоги до класифікації товарів [31]

Класифікацію товарних запасів проілюструємо з допомогою рис. 1.4.

Рис. 1.4. Класифікація товарних запасів [26]

Це не єдина класифікація товарів. В умовах здійснення аудиторської перевірки товарів, аудитор повинен розподілити облікові операції з товарів відповідно до етапів обліку: первинний; поточний; підсумковий (рис. 1.5) [5].

Рис. 1.5. Групування облікових операцій з товарних запасів у відповідності до технологічних етапів обліку [5]

Погоджуємося з Гельорме Т. В. та Новицькою Н. Є., що провадження достовірного облікового процесу товарних запасів, а також надійності обчислених даних щодо переоцінених товарів, актуальним стає деталізація розмежування товарів залежно від наслідків переоцінки такої частки оборотних активів [5].

Вони пропонують наступну класифікацію товарних запасів за ознакою переоцінки товарів, що візуалізує рис. 1.6.

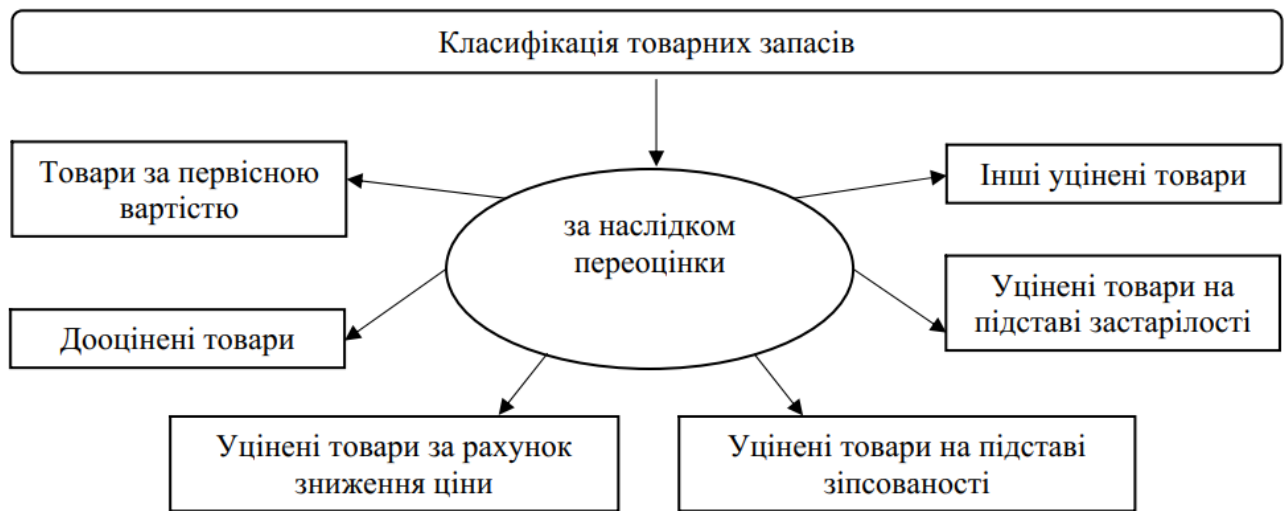

Рис. 1.6. Класифікація товарів за ознакою переоцінки товарів [5]

В підсумку, ефективне існування торгівельної сфери вимагає існування системи управління оборотними активами, серед яких ключову роль займають товари.

1.2. Організація обліку та контролю наявності та реалізації продукції

Бухгалтерський облік наявності товарів та їх реалізації є основною ділянкою бухгалтерського обліку торговельного підприємства.

Під торговельною діяльністю взагалі розуміють самостійну ініціативну діяльність юридичних осіб та громадян по здійсненню купівлі-продажу споживчих товарів з метою одержання прибутку. Залежно від форми організації торговельна діяльність поділяється на роздрібну та оптову.

Підприємства оптової торгівлі, виконуючи роль сполучної ланки між виробниками і роздрібною торгівлею та іншими споживачами, покликані забезпечити найраціональніше просування товарів від виробників до роздрібних підприємств [6, с. 10].

Своєю чергою, форми та види оптової торгівлі значною мірою зумовлюють ефективність товарного обігу, швидкість товароруку, рівень та вартість обслуговування споживачів. Сучасний ринок поєднує дві альтернативні форми

оптової торгівлі: оптова торгівля у формі прямого збуту; опосередкована оптова торгівля [27, с. 73].

Прямий збут вважають вигідним за таких умов [27]:

✓ □	кількість запропонованого для продажу товару доволі значна, щоб виправдати чималі витрати на прямий збут □
✓ □	споживачів небагато і вони розташовані на відносно невеликій території (наявна концентрація ринку споживачів) □
✓ □	товар потребує високоспеціалізованого сервісу □
✓ □	обсяг кожної партії товару достатній для заповнення контейнера або вагона (у цьому разі товар відвантажують прямо від виробника без перевантажування його на проміжних складах) □
✓ □	мережа власних складів на регіональних ринках, де фірма здійснює торгівлю, достатня □
✓ □	товар є вузькоспеціалізованим за призначенням і (або) виробляється за технічними умовами покупця (що звичайно потребує тісних контактів для уникнення різних технічних ускладнень) □
✓ □	ринок вертикальний, тобто товар використовується хоча й у кількох галузях, проте небагатьма споживачами у кожній; □
✓ □	ціна часто коливається (необхідно вносити зміни у цінову політику негайно і без узгодження із посередниками) □
✓ □	ціна значно перевищує собівартість, що виправдовує витрати, пов'язані з прямим збутом □

За рівнем обслуговування споживачів виокремлюють:

✓ □	оптову торгівлю із централізованою доставкою товарів та широким асортиментом додаткових послуг. Оптовик у цьому разі своїми силами й транспортом за погодженими графіками доставляє товар покупцям, а також надає їм різноманітні послуги; □
✓ □	оптова торгівля із отриманням товару на складі оптовика. Покупці приїздять на склад оптовика, отримують товар і вивозять його власними силами й транспортом. Обсяг та склад послуг, які їм при цьому надають, доволі обмежений; □
✓ □	оптова торгівля через склад-магазин на зразок «кеш енд кері» (плати готівкою і забирай). Дрібні підприємці, роздрібні торговці приїздять на склад-магазин, комплектують свої замовлення, вантажать на транспортні засоби і самостійно вивозять, тобто переважну частину торговельних функцій виконують безпосередньо покупці; □
✓ □	оптова торгівля «зі стелажів» (Rack jobber). Оптовик орендує у великого підприємства роздрібною торгівлю торговельну залу зі стелажми, самостійно забезпечує його поточне поповнення та викладку товарів, здійснює продаж товарів великими партіями, забирає нереалізований товар. □

У процесі торговельної діяльності роздрібна торгівля розв'язує двоєдине завдання: задовольняє мінливі та зростаючі потреби кінцевого споживача в товарах та послугах і забезпечує створення прибутку суб'єкта господарювання.

Для роздрібної торгівлі характерні такі ознаки [17].

✓ →	вона є самостійною, ініціативною, здійснюваною на власний ризик діяльністю юридичних осіб та громадян з метою отримання прибутку□
✓ →	у роздрібній торгівлі можуть продавати лише товари певного асортименту (продовольчі та непродовольчі товари, горілчані та тютюнові вироби, лікарські засоби та вироби медичного призначення, деякі хімічні речовини, транспортні засоби та номерні агрегати, ювелірні вироби, окремі види зброї, боєприпасів і спеціальних засобів, деякі інші товари)□
✓ →	для роздрібної торгівлі важливим є наявність торгового місця□
✓ →	роздрібна торгівля ґрунтовно регламентована законодавчими та нормативно-правовими актами□

Організація бухгалтерського обліку реалізації товарів на підприємствах роздрібної торгівлі забезпечує [28, с. 148]:

✓ □	виконання плану товарообігу, підготовку інформації, необхідної для керування всіма службами підприємства□
✓ □	перевірку правильності документального оформлення, законності і цілеспрямованості операцій, своєчасне і повне їх відображення в обліку□
✓ □	правильність списання товарних втрат□
✓ □	дотримання правил проведення інвентаризацій, своєчасне виявлення і відображення в обліку їх результатів□

Завдання організації системи обліку товарних операцій на підприємствах роздрібної торгівлі полягають [4, с.100]:

✓	оптимальному функціонуванні системи обліку, що створює умови для формування облікової, контрольної і аналітичної інформації в оптимальному режимі□
✓	визначенні важелів контролю і управління цими системами, а також у методах їх використання для різних рівнів від керівників підрозділів обліку, контролю та аналізу до керівництва підприємства□
✓	створенні сприятливих умов праці спеціалістів обліку (визначення обсягу робіт, конкретизація і розмежування відповідальності за виконання облікових, контрольних і аналітичних операцій та надання інформації внутрішнім і зовнішнім користувачам)□
✓	запровадженні наукових досягнень у практику технології обліку на суб'єкті господарювання будь-якого виду□

Таким чином, здійснення торговельної діяльності підприємствами торгівлі викликає низку питань, що стосуються товарних операцій. Насамперед для

ефективності облікової інформації підприємству необхідно досить виважено підійти до розробки Наказу про облікову політику [7].

Характеристика елементів облікової політики щодо господарських операцій з товарами представлена на рис. 1.7.

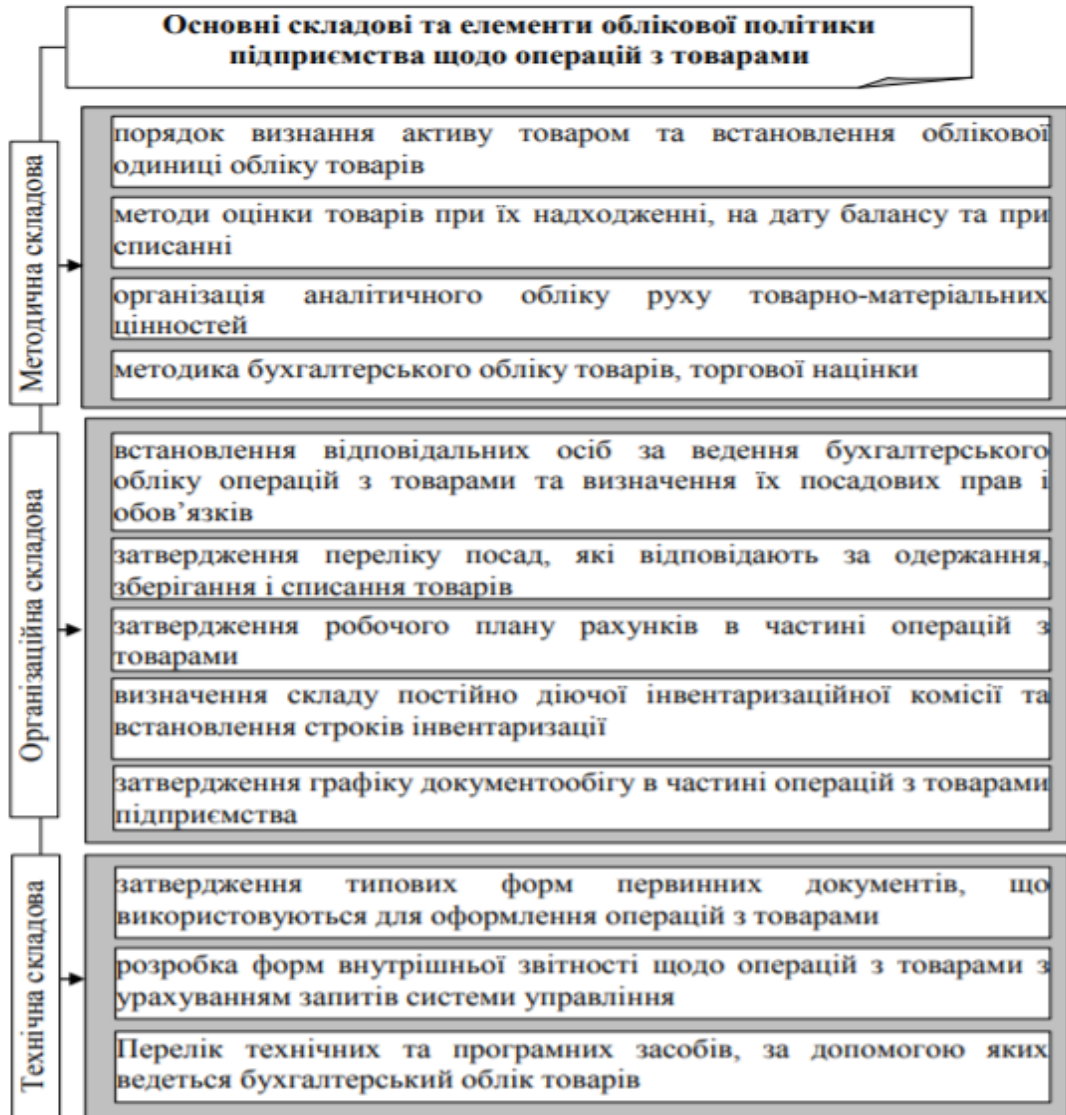

Рис. 1.7. Основні елементи облікової політики щодо операцій з товарами

[30]

Використання представлених елементів облікової політики при формуванні Положення про облікову політику підприємства надасть можливість формувати інформацію про операції з товарами в розрізі інформаційних запитів системи управління [30].

1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності торгівельного підприємства

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР», основними напрямками діяльності є продаж покриття для підлоги, будівельної хімії.

Мережа будівельних супермаркетів ОЛДІ займає 3-є місце на ринку будівельної роздроби України у форматі ДІУ. Компанія виходить на 1-е місце серед операторів ринку оптової торгівлі покриттям для підлоги [18].

Сьогодні мережа налічує 6 будівельних гіпермаркетів, розташовані в 4-х містах України. Магазини мережі працюють за стандартами високої якості обслуговування клієнтів [18].

Основні стандарти будівельного гіпермаркету [18]:

1.	☐	робота в рамках єдиної маркетингової і рекламної політики☐
2.	☐	високі стандарти обслуговування клієнтів☐
3.	☐	сервіси для клієнтів: доставка, кредит на товар, банкомати, безготівковий розрахунок, розрахунок кредитними картами, обмін валют, упаковка товару☐
4.	☐	програми лояльності для покупця: бонусна (накопичувальна) карта, сезонні акції, розіграші великих призів☐
5.	☐	гарантія якості всіх товарів і послуг☐
6.	☐	постійне нарощування товарів, уявлення світових брендів в кожному сегменті☐

Характеристика ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» за кодами економічної класифікації представлено на рис. 1.8.

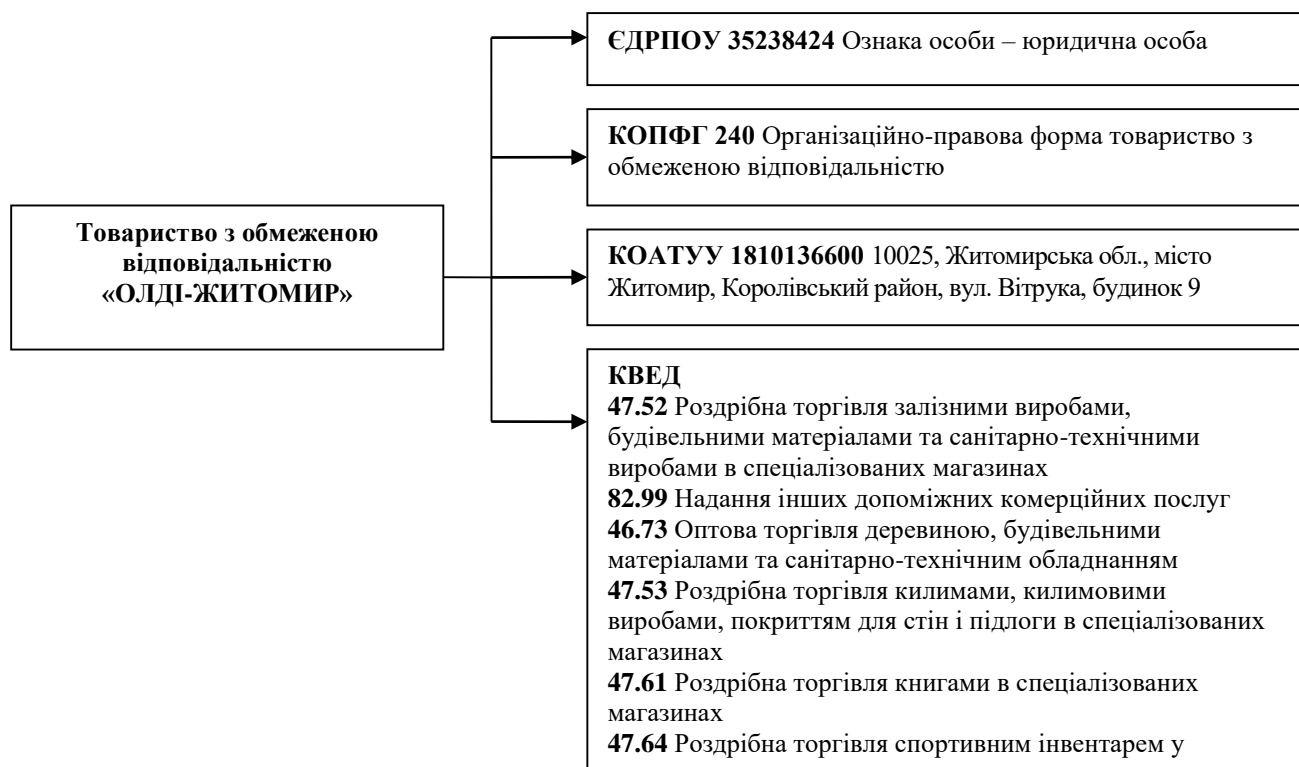

Рис. 1.8. Характеристика ТОВ «Олді-Житомир» за кодами економічної класифікації

Розглянемо склад та структуру активів підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Склад і структура засобів (активів) підприємства ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» за 2018-2020 рр.

Показники	Роки						Відхилення 2020 р. до 2018 р.	
	2018		2019		2020			
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Необоротні активи-всього в тому числі:	8127	12,9	22820	27,1	32333	31,5	+24206	3,9р.
основні засоби	5057	8,1	4500	5,3	4419	4,3	-638	87,4
2. Оборотні активи - всього	54643	87,1	61476	72,9	70438	68,5	+15795	128,9
В тому числі:								
виробничі запаси	10	0,1	115	0,1	23	0,1	+13	2,3р.
товари	40195	64,0	34928	41,4	50981	49,6	+10786	126,8
дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2976	4,7	5423	6,4	2215	2,1	-761	74,4
інша дебіторська заборгованість	10398	16,6	18966	22,5	14598	14,2	+4200	140,4
грошові кошти	1061	1,7	2044	2,5	2621	2,5	+1560	2,5р.
БАЛАНС	62770	100	84296	100	102771	100	+40001	163,7

Схема управління ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» наведена на рис. 1.9.

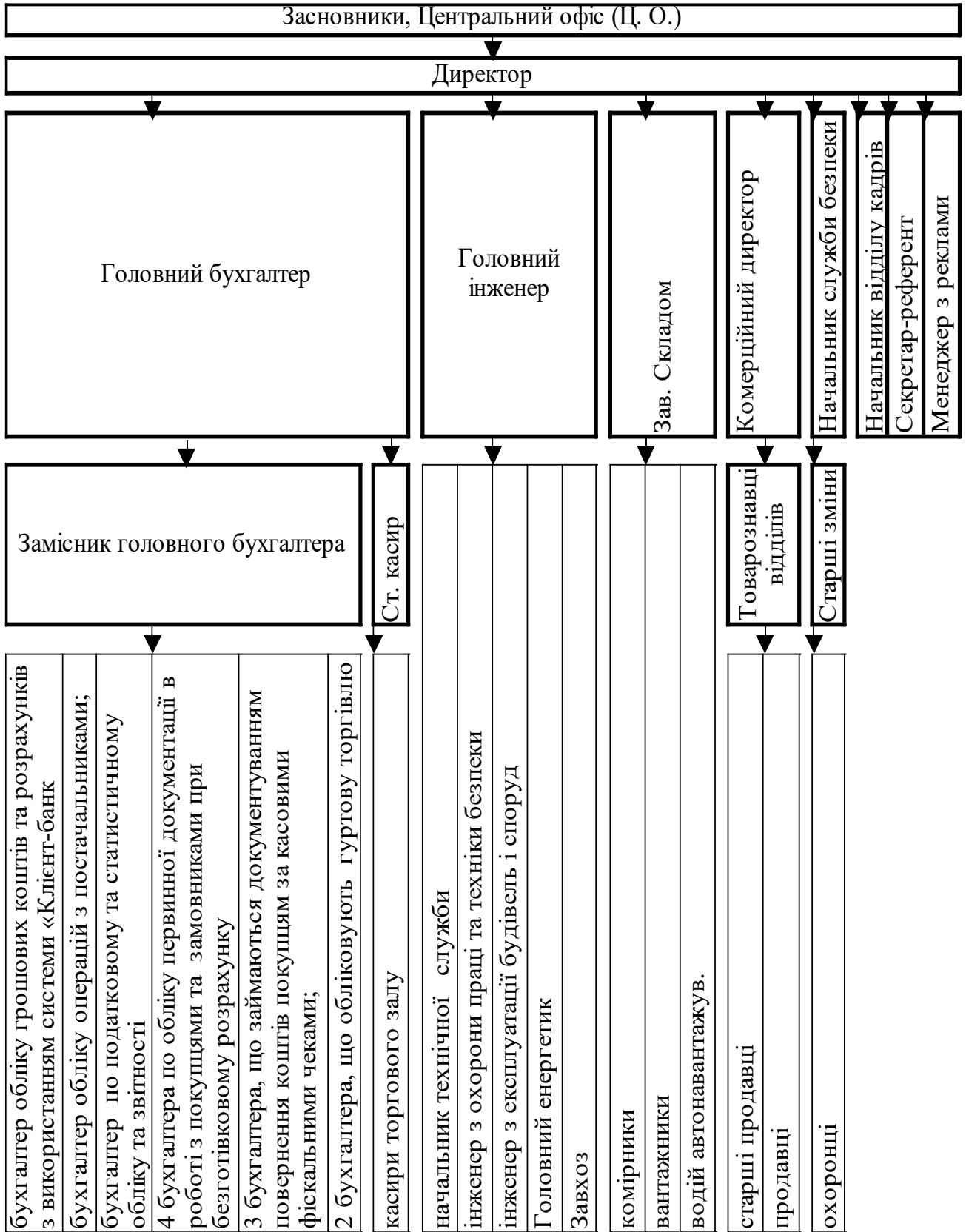

Рис. 1.9. Схема управління ТОВ «Олді-Житомир»

Джерело: узагальнено автором

Згідно даних табл. 1.1 загальна вартість активів за три роки збільшилася на

40001 тис. грн. або на 63,7%. В структурі активів більшу частку займають оборотні активи – 68,5%, вартість яких з 2018 по 2020 рр. збільшилася на 15795 тис. грн. або на 28,9%. В складі оборотних активів основну частку складають товари – 49,6%, вартість яких за три роки збільшилася на 10786 тис. грн. або на 26,8%.

Проаналізуємо склад та структуру джерел формування засобів підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Склад і структура джерел формування засобів ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР»
за 2018-20220 рр.

Види пасивів	Роки						2020р. до 2018р. (+,-,%)	
	2018р.		2019р		2020р		тис. грн.	%
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
1.Власний капітал	6487	10,3	15572	18,5	26902	26,2	+20415	4,1р.
В тому числі:								
Зареєстрований капітал	1000	1,6	1000	1,2	1000	1,0	-	100,0
Резервний капітал	822	1,3	1142	1,4	1747	1,7	+925	2,1р.
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4665	7,4	13430	15,9	24155	23,5	+19490	5,2р.
3. Поточні зобов'язання і забезпечення	56283	89,7	68724	81,5	75869	73,8	+19586	134,8
В тому числі:								
Короткострокові кредити банків	2000	3,2	12000	14,2	3000	2,9	+1000	150,0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками:								
- за товари, роботи, послуги	51928	82,7	52006	61,7	67430	65,6	+15502	129,8
- з одержаних авансів	166	0,3	150	0,2	211	0,2	+45	127,1
- з бюджетом	-	-	1617	1,9	955	0,9	+955	-
- зі страхування	235	0,4	239	0,3	273	0,3	+38	116,2
- з оплати праці	513	0,8	542	0,6	745	0,7	+232	145,2
Інші поточні зобов'язання	1441	2,3	2170	2,6	3255	3,2	+1814	2,3р.
БАЛАНС	62770	100	84296	100	102771	100	+40001	163,7

Джерело: узагальнено автором

Згідно даних табл. 1.2 в структурі джерел формування засобів підприємства основну частку займають поточні зобов'язання і забезпечення – 73,8%, які за три роки збільшилися на 19586 тис. грн. або на 34,8%. В складі поточних зобов'язань більшу частку складає кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги) – 65,6%, яка з 2018 по 2020 рр. збільшилася на 15502 тис. грн. або на 29,8%. При

цьому заборгованість з оплати праці збільшилася на 45,2%, заборгованість зі страхування збільшилася на 16,2%, а заборгованість з одержаних авансів – на 27,1%. В складі власного капіталу основну частку займає нерозподілений прибуток – 23,5%, з 2018 по 2020 рр. його сума збільшилася на 19490 тис. грн. Довгострокових зобов'язань підприємство не має.

Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» за результатами функціонування у 2018-2020 роках представлено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Характеристика результатів господарської діяльності
ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» за 2018-2020 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення 2020 до 2018 рр.	
	2018	2019	2020	тис. грн.	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	239837	261662	289554	49717	120,7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	191993	213818	241710	49717	125,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	158354	180955	196315	37961	124,0
Валовий: прибуток	33639	32863	45395	11756	134,9
Інші операційні доходи	147	848	167	20	113,6
Адміністративні витрати	(2040)	(2514)	(4132)	-	-
Витрати на збут	(25356)	(22056)	(24983)	-	-
Інші операційні витрати	(689)	(1140)	(1374)	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5701	8001	15073	9372	У 2,6 р.
Інші фінансові доходи	6	1	-	-	-
Інші доходи	423	-	-	-	-
Інші витрати	(124)	7	-	-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	4436	6406	12098	7662	У 2,7 р.

Джерело: узагальнено автором

Як показав аналіз даних табл. 1.3 підприємство є прибутковим. При чому в 2020 році чистий прибуток підприємства збільшився на 7662 тис. грн., або у 2,7 рази в порівнянні з 2018 роком. ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» поступово нарощує обсяги виробництва, про що свідчить збільшення чистого доходу на 49717 тис. грн. (25,9 %) та валового прибутку на 11756 тис. грн. або на 34,9 %.

Таким чином, проведений аналіз фінансових результатів діяльності підприємства – важливий засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства. Здійснення якісного аналізу фінансових результатів дає відповіді на питання, що пов'язані з вирішенням проблем підвищення ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Розгляд можливостей практичної реалізації методичних підходів до оцінки фінансових результатів підприємства дає підґрунтя для їх правильного вибору та ефективного застосування.

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ

2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю наявності та реалізації товарів

Інформаційна система управління суб'єктів господарювання посідає важливе місце в системі економічної інформації. Така система об'єднує окремі підсистеми, які генерують важливу інформацію про діяльність підприємства, яка придатна для прийняття управлінських рішень.

Така інформація має відповідати вимогам і принципам, домінуючими з яких є:

- об'єктивність – інформація повинна об'єктивно відображати відомості про об'єкти обліку на підприємстві);

- своєчасність – інформація повинна надходити до управлінського персоналу швидко та своєчасно);

- аналітичність – інформація повинна відповідати потребам управління, дані про об'єкти обліку мають надходити з такою деталізацією, яка є необхідною для вирішення поставлених цілей);

- єдність інформації, яка формується з різних джерел;

- релевантність – інформація повинна бути точною для прийняття рішень.

Ефективність прийнятих управлінських рішень залежить від сформованого інформаційного базису та повноти, об'єктивності і достовірності наданих облікових даних, які залежать від деталізації та рівня опрацювання облікової політики на підприємстві [30].

Бухгалтерський облік покликаний забезпечити своєчасність та повноту відображення всіх операцій з товарами на рахунках бухгалтерського обліку та в звітності для ефективного контролю та аналізу за товарними операціями.

Бухгалтерський облік товарів на торговельному підприємстві має забезпечувати:

• ☐	правильність оформлення первинних документів на придбання, продаж та переміщення всередині підприємства товарів, грошових та інших документів☐
• ☐	правильність відображення первинних документів у реєстрах синтетичного та аналітичного обліку☐
• ☐	контроль за виконанням договорів поставок та інших зобов'язань, правильністю розрахунків з постачальниками і замовниками☐
• ☐	контроль за правильним використанням і зберіганням товарно-матеріальних цінностей і фінансових ресурсів☐
• ☐	формування повної та достовірної інформації про господарські процеси і результати діяльності підприємства, необхідна для оперативного керівництва та управління, а також для її використання зацікавленими особами☐

Інформаційна система підприємств вимагає інтеграції підсистем обліку, аналізу, контролю процесів формування, використання та розвитку потенційних можливостей підприємства.

Інтеграція складових обліково-аналітичної системи має наступні ознаки:

- інтеграція оперативного, фінансового та управлінського обліку з метою деталізації інформаційних ресурсів про господарські процеси;
- інтеграція підсистем бухгалтерського обліку та аналізу з метою забезпечення процедур аналізу своєчасною, повною, об'єктивною, достовірною інформацією;
- інтеграцію обліково-аналітичних підсистем з підсистемою контролю для встановлення рівня досягнення встановленої мети, корегування та реалізації концепції управління за відхиленнями;
- інтеграція різних методів аналізу з метою оцінки стану та перспектив розвитку підприємства;
- інтеграція обліково-аналітичної та контрольної підсистем із процесом управління.

Таким чином, важливість обліково-аналітичної інформації на підприємстві постійно підвищується, так як прийняття управлінських рішень нерозривно пов'язане з рівнем інформаційного забезпечення управлінської системи, повинне

носити комплексний характер та базується на використанні інтегрованої системи, що об'єднує бухгалтерський облік, аналіз та контроль.

2.2. Облік наявності та реалізації товарів

Проходження товару від виробника до споживача за допомогою торговельно-технологічного процесу умовно називають товарорухом. В обліку такі операції відображаються через господарські операції. Кожна операція за обліковими канонами має бути підтверджена первинним документами.

За допомогою схеми (рис. 2.1) зобразимо етапи документального оформлення товароруху на торговельних підприємствах.

Основними первинними документами, які використовуються на ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» є накладна, рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна, акт про встановлення розбіжностей в кількості та якості при прийманні товарів, акт про приймання товарів.

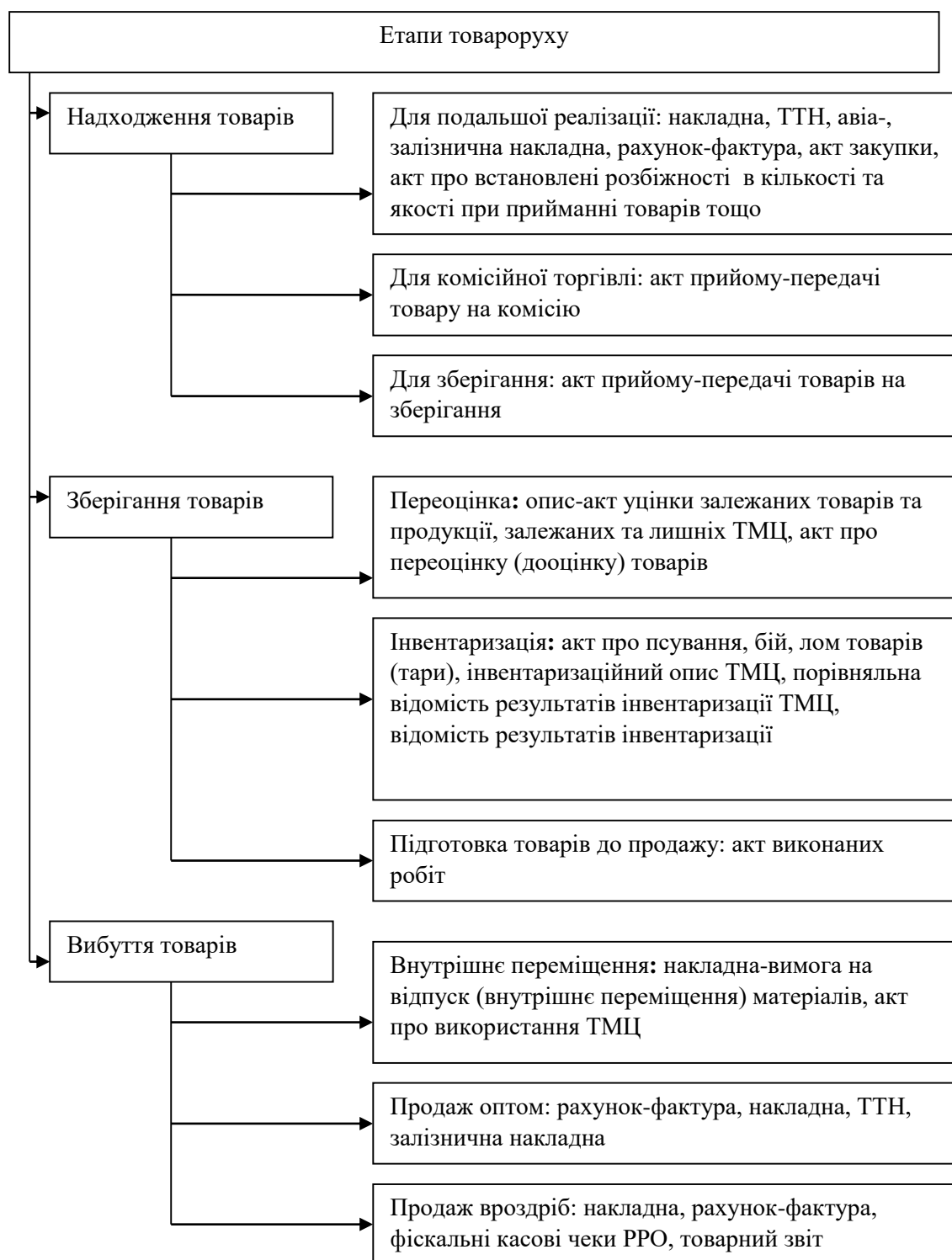
Важливим моментом при постачанні товарів на підприємство є організація робіт по прийманню товарів та її документування. Приймання товарів – це встановлення фактичної кількості, якості та комплектності товарів, а також визначення відхилень та причин, що їх викликали.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку на складі проводять інвентаризацію товарів, при якій перевіряють їх наявність, стан та оцінку, а також документально підтверджують дані факти.

При здійсненні оптової торгівлі на ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» оформляється пакет документів, аналогічний тому, який супроводжував товари при постачанні, але з врахуванням договірних особливостей реалізації, як наприклад оптова реалізація товарів за участю та без участі в розрахунках.

Здійснюючи торгівлю оптом ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» досить часто застосовує таку схему торгівлі оптом, як продаж товарів за участю в розрахунках та без участі в розрахунках. При такій схемі реалізації зменшуються витрати, що пов'язані з перевозками, вантажними роботами, зберіганням тощо.

Рис. 2.1. Схема поетапного документального оформлення операцій з товарами

Джерело: узагальнено автором

Документальне забезпечення операцій в даному випадку виглядає наступним чином (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Первинні документи в обліку ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» при організації
товарообороту за участю та без участі в розрахунках

№ з/п	Зміст господарської операції	За участю в розрахунках	Зміст господарської операції	Без участі в розрахунках
		Бухгалтерський та податковий облік		Бухгалтерський та податковий облік
1	2	3	4	5
1	Перерахування покупцем коштів підприємству-посереднику для виконання договору доручення	Банківська виписка, податкова накладна, що виписує підприємство-посередник на ім'я продавця на винагороду	Перерахування покупцем коштів продавцю за товари	Банківська виписка, податкова накладна, виписана продавцем на ім'я покупця
2	Сплата грошових коштів від посередника продавцю	Банківська виписка, податкова накладна на ім'я посередника, виписана продавцем	Відвантаження продавцем товарів на користь покупця	Видаткова накладна (акт виконаних робіт) від продавця на ім'я покупця, акт прийому-передачі, довіреність, податкова накладна, виписана продавцем на ім'я покупця
3	Відвантаження товарів (надання послуг) продавцем посереднику	Видаткова накладна (акт виконаних робіт) від продавця на ім'я посередника, акт прийому-передачі, довіреність (виписана покупцем на ім'я посередника для отримання у продавця товарів)	Надання послуг покупцю посередником з пошуку продавця	Звіт про виконану роботу, податкова накладна, виписані посередником на ім'я покупця
4	Відвантаження товарів від посередника на користь покупця	Видаткова накладна від посередника на ім'я покупця, акт прийому-передачі, інші документи, що підтверджують фактичні витрати посередника, податкова накладна від посередника покупцю на товар.	Перерахування коштів покупцем на рахунки посередника	Банківська виписка

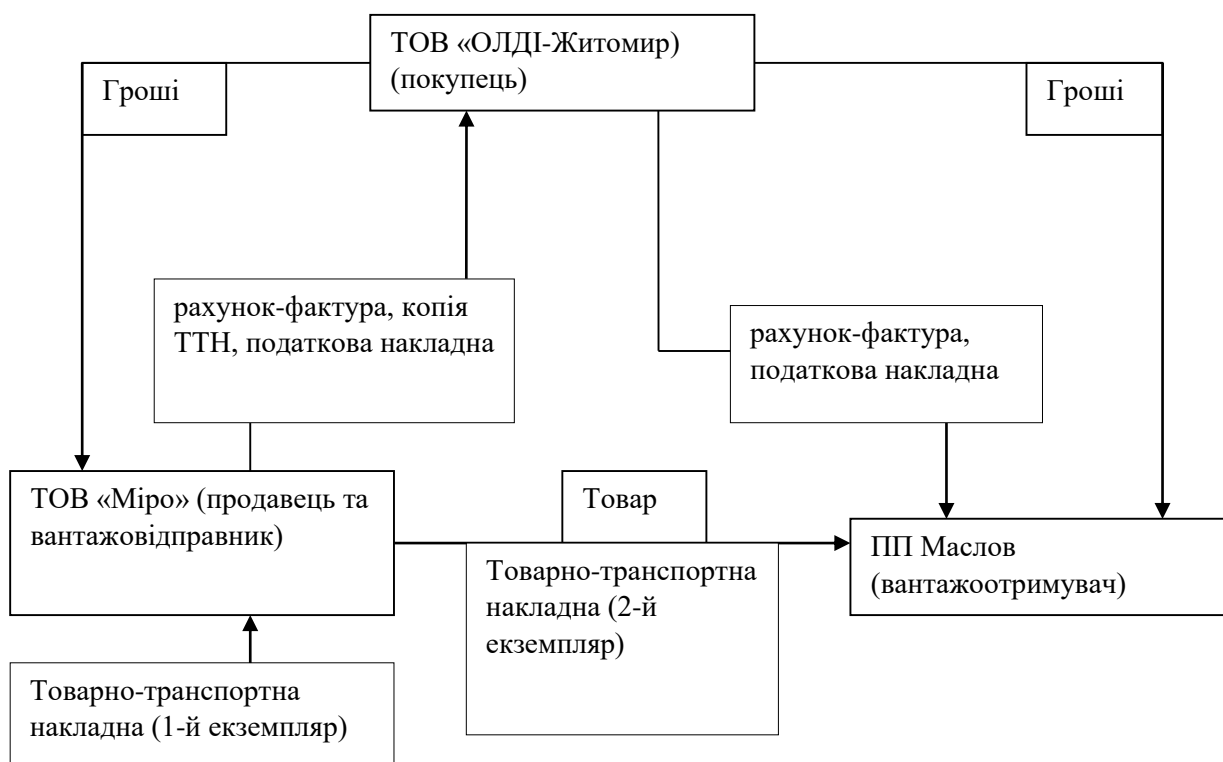
Джерело: узагальнено автором

З табл. 2.1 бачимо, що при організації оптового транзитного товарообороту без участі в розрахунках, документи, які безпосередньо відносяться до операцій,

відображаються в обліку підприємства-посередника (ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР») відображені в рядках 3 і 4. Необхідно додати, що всі наведені операції мають місце лише за умови наявності і відповідності чинному законодавству договору, укладеного між покупцем і підприємством-посередником.

Поставки транзитом за участю в розрахунках підприємством здійснюються, як правило, за участю перевізників: автомобільного транспорту. ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» при цьому є організатором такої схеми, приймає участь в розрахунках за товари, але товари фактично не отримує. Важливо, що в договорі купівлі-продажу чітко була обумовлена схема транзиту, а також вказані умови поставки згідно правил Інкотермс та перелік супроводжувальних документів.

Схема документообігу при реалізації товарів транзитом за участю в розрахунках автомобільним транспортом виглядає наступним чином (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Схема документообігу при реалізації товарів транзитом за участю в розрахунках залізничним транспортом

Джерело: узагальнено автором

На методику обліку операцій з товарами при їх оптовій реалізації безпосередній вплив має спосіб їх реалізації – зі складу або транзитом – без участі та за участю в розрахунках.

Господарські операції відображені в обліку наступним чином (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Відображення в обліку ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» реалізації товарів з участю в розрахунках

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
		Д-т	К-т	
1	2	3	4	5
1	Отримані грошові кошти від покупця	311	6851	27 000
	Відображені податкові зобов'язання з ПДВ на суму попередньої оплати	643	641	500
2	Перераховані кошти продавцю за товари	377	311	22 000
	Відображено податковий кредит з ПДВ за товари	641	644	3 667
3	Отримано товари від продавця	025	-	22 000
4	Підписано акт з перевізником про доставку вантажу	377	6852	600
5	Оплата транспортних послуг	6852	311	600
	Відображено податковий кредит за послуги перевезення вантажу	641	644	100
6	Передані матеріали покупцю	-	025	22 000
	Відображено податкове зобов'язання за товари	644	641	3 667
7	Відображено податкові зобов'язання за транспортні послуги	644	641	100
8	Підписано звіт з покупцем та відображено залік заборгованостей	6851	377	22 600
9	Відображено отримання винагороди за реалізацію товарів	361	702	3 000
	Закрито розрахунки по ПДВ	702	643	500
10	Залік заборгованостей	6851	361	3 000
11	Перераховано залишок невикористаних коштів	6851	311	1 400

Джерело: узагальнено автором

У ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР», коли воно отримує від покупця грошові кошти на купівлю товарів (робіт, послуг), доходів не виникає – згідно з п.6.2 НП(С)БО 15 «Дохід» [14], не визнаються доходами надходження, що належать іншим особам. Це стосується і компенсації витрат ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» (наприклад, оплата послуг перевізника).

Товари, що надійшли від третіх осіб, ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» обліковує на забалансовому рахунку 025 «Майно у довірчому управлінні» відповідно до Інструкції №291 «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку» [9].

Оскільки в разі реалізації товарів ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» без участі в розрахунках, поставка товарів здійснюється без його участі, то і оплата за поставлений продавцем товар буде здійснюватися покупцем безпосередньо на рахунки продавця. Документи продавцем також будуть оформлюватися на ім'я покупця.

Організований бухгалтерський облік реалізації товарів має важливе значення для підвищення ефективності роботи підприємства, забезпечення своєчасних розрахунків з бюджетом за податковими зобов'язаннями з податку на додану вартість [3].

2.3. Система та інструменти контролю наявності та реалізації товарів

У нинішніх умовах розвитку торгівельних підприємств власники бізнесу та керівництво країни потребують своєчасної і достовірної інформації про стан активів, а також важливим завданням є організація належної системи їх контролю та збереження, своєчасне виявлення та запобігання зловживанням і порушенням. Розширення асортименту, переорієнтація ринків збуту, запровадження нових форматів торгівлі потребує контролю операції за рухом товарних запасів, напівфабрикатів та виробів власного виробництва, що висуває нові вимоги до організації внутрішнього контролю.

Внутрішній контроль є складовою системи управління, яка забезпечує ефективне функціонування господарської діяльності підприємства на належному рівні. З допомогою внутрішнього контролю можна виявити недоліки при здійсненні тих чи інших операцій та надати рекомендації щодо їх вирішення.

Погоджуємо з науковцю думкою [12], що «внутрішній контроль – це процес, спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей компанії, що і є

результатами дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності компанії в цілому та її окремих підрозділів».

Особливе місце в системі ведення бухгалтерського обліку займають питання, пов'язані із станом товарів. Це можна пояснити тим, що вони у своїй сукупності визначають виробничу мету торговельного підприємства.

Внутрішній контроль повинен здійснюватися систематично, оскільки операції із рухом товарів є невід'ємною складовою діяльності торговельного підприємства [8].

Основними чинниками, які впливають на організацію внутрішнього контролю наявності і руху товарів, доцільно віднести [8]:

- особливості виду діяльності;
- організаційну структуру підприємства;
- фінансову спроможність організувати контроль;
- наявність відокремленої служби внутрішнього контролю;
- використання різних каналів збуту власної продукції і товарів;
- наявність товарів, на які відсутнє право володіння тощо.

При організації системи внутрішньогосподарського контролю товарів варто звертати увагу на існування критеріїв, які потрібно дотримуватись:

- відповідальності суб'єктів внутрішнього контролю за інформаційну безпеку та захист інформації;
- надійності;
- відповідності розмірам і ступеню складності підприємства;
- регламентації внутрішнього контролю та її залежності від розроблених керівництвом нормативних актів [2, с. 192].

Основними цілями організації внутрішнього контролю на підприємстві можуть бути наступні (рис. 2.3):

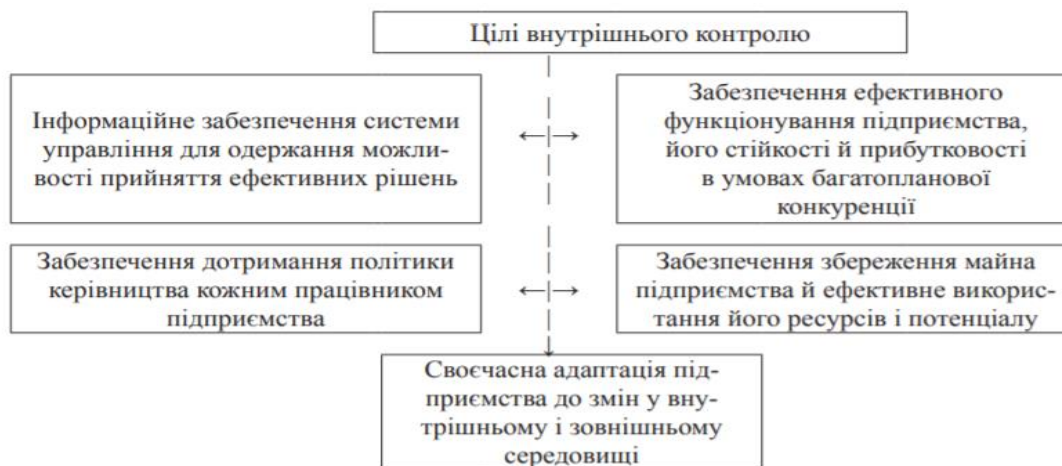

Рис. 2.3. Цілі внутрішнього контролю підприємства [16]

Основними завданнями здійснення перевірки операцій з наявності і руху товарів є такі:

- визначення ефективності роботи складського господарства, стану збереження товару;
- визначення рентабельності та законності закупівлі товарів керівництвом компанії;
- визначення правильності віднесення витрат до витрат на придбання отриманих товарів;
- встановлення регулярності організації обліку купівлі-продажу запасів;
- встановлення законності операцій з поставками;
- оцінка системи внутрішнього контролю надходження, наявності та руху запасів;
- встановлення правильності синтетичної та аналітичної обробки товарних операцій;
- дотримання податкового законодавства компанії щодо операцій з товарами;
- оцінка повноти та правильності ілюстрації господарських процесів із запасами в бухгалтерському обліку та звітності.

Процес внутрішнього контролю операцій, пов'язаних з рухом товарів, тому слід розглядати в розрізі його основних етапів – організаційно-підготовчого, методичного, результативно-узагальнюючого [11].

Таким чином, організація внутрішнього контролю характеризується як система взаємопов'язаних способів, прийомів та методів, які охоплюють комплекс контрольних процедур [11].

ВИСНОВКИ

Проведене теоретичне обґрунтування й розробка практичних рекомендацій щодо формування інформаційних ресурсів забезпечення процесу управління наявністю і реалізацію товарів сприяло отриманню наступних висновків:

1. Торговельні підприємства, які утворюють сферу торгівлі, є сполучною ланкою між виробником та споживачем товарів. Розвиток торгівлі, і торговельних підприємств, зокрема, є важливою передумовою ефективного функціонування економіки держави в цілому, а товари відповідно складають значну частку оборотних активів торговельних підприємств.

2. Раціональна організація торговельних процесів та організація ведення бухгалтерського обліку і контролю товарів не є можливим без класифікації товарів. Обґрунтована класифікація сприяє раціональному веденню обліку товарів і має прямий вплив на функціонування торговельних підприємств та результати його фінансово-виробничої діяльності.

3. Доведено, що формування обліково-аналітичної системи, яка б задовольняла інформаційні потреби стейкхолдерів щодо ефективного управління наявністю і реалізацією товарів, необхідним є врахування особливостей комерційної діяльності торговельних підприємств та відповідні організаційні умови облікового процесу.

4. Наведено характеристику елементів облікової політики щодо господарських операцій з товарами, використання яких при формуванні Положення про облікову політику підприємства надасть можливість формувати інформацію про операції з товарами в розрізі інформаційних запитів системи управління.

5. Проведений аналіз фінансових результатів діяльності досліджуваного підприємства – засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства. Проведений комплексний аналіз показав, що підприємство є прибутковим. При чому в 2020 році чистий прибуток підприємства збільшився на 7662 тис. грн., або у 2,7 рази в порівнянні з 2018 роком. ТОВ «ОЛДІ-ЖИТОМИР» поступово нарощує

обсяги виробництва, про що свідчить збільшення чистого доходу від реалізації продукції товарів на 49717 тис. грн. (25,9 %) та валового прибутку на 11756 тис. грн. або на 34,9 %.

6. Здійснення якісного аналізу фінансових результатів дає відповіді на запитання, що пов'язані з вирішенням проблем підвищення ефективності діяльності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

7. Доведено, що бухгалтерський облік наявності і реалізації товарів має суттєве значення для підвищення ефективності роботи підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белінська Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення запасами в оптовій торгівлі. URL: <http://surl.li/ayexe>
2. Будник Л., Саченко С. І. Внутрішній контроль як засіб підвищення економічної безпеки бізнесу. *Галицький економічний вісник*. 2011. № 4 (33). С. 191–194.
3. Бурлан С. А., Панченко І. М. Облікове забезпечення управління товарними запасами на підприємствах оптової торгівлі. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7422>
4. Воловик О. Д. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. проф. О. Д. Воловик Київ : Знання, 2016. №4. С. 100.
5. Гільорме Т. В., Новицька Н. Є. Удосконалення методики аудиту товарних запасів на торгівельному підприємстві. URL: https://www.researchgate.net/publication/342850510_UDOSKONALENNA_METODIKI_AUDITU_TOVARNIH_ZAPASIV_NA_TORGOVELNOMU_PIDPRIEMSTVI
6. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік у галузях народного господарства : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2003. 203 с.
7. Долінська Ю. Аналіз товарних операцій. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. 2018. Вип.49. С. 110-112
8. Дроздова О. Г. Особливості організації внутрішнього контролю руху товарі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. №1(78). С. 121-130
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
10. Квач Я. П., Дроздова О. Г. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*: зб. наук. праць; за ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеський національний економічний університет.

2015. Вип. 2. № 57. С. 135–143.

11. Козак А. М. Особливості здійснення внутрішнього контролю руху товарів на підприємствах торгівлі. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. 2015. Вип. 22. С. 199-205

12. Кузик Н. П., Боярова О. А. Внутрішній контроль як основа ефективної діяльності сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник НУБіП України*. 2010. №153. С. 153-157.

13. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

14. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ М-ва фінансів України від 29 лист. 1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ М-ва фінансів України від 20 жовт. 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

16. Новик І. В. Організація системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Наукові записки*. 2017. №2(55). С. 188-196

17. Облік на підприємствах роздрібної торгівлі. URL: <http://ecolib.com.ua/article.php?book=22&article=2404>

18. ОЛДІ. Будівельний супермаркет. Офіційна сторінка. URL: http://oldi.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4&Itemid=5

19. Палий В. Ф. Международные стандарты учета и финансовой отчетности: Учебник. 3-е изд., испр. и доп. Москва: ИНФРА-М, 2008. 512 с.

20. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах: навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.] Житомир: Рута, 2019. 212 с.

21. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

22. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 07 лип. 1999 р. № 996 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

24. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ Міністерства фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

25. Про інвентаризацію активів та зобов'язань: Положення від 02.09.2014р №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

26. Рудницька О. Управлінський облік товарних запасів у місцях зберігання на торговельних підприємствах. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. Вип. 3. С. 45-57

27. Савощенко А. С. Інфраструктура товарного ринку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2004 С. 336

28. Хамайдюк О. Проводимо річну інвентаризацію. *Дебет-Кредит*. 2017. №48 - 49. 148с.

29. Чабанюк О. М., Юганович Н. О. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 23.3. – С. 297-301.

30. Чернін О. Я. Елементи облікової політики підприємства щодо операцій з товарами. *Інтелект XXI*. 2014. №1. С. 63-68

31. Чорна Т. М. Теоретичні основи товарознавства. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 598 с.

32. Шендригоренко М. Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2017. № 12. С. 722–726

ДОДАТКИ